

ISSAI 20-Načela transparentnosti i odgovornosti

12.11.2014 | Zakoni i akta

ISSAI 20-Načela transparentnosti i odgovornosti

Uvod

Svrha i ciljevi

Svrha ovog dokumenta je unaprjeđenje načela transparentnosti i odgovornosti za VRI, kako bi se omogućilo VRI da svojim primjerom pokaže dobro upravljanje i dobre prakse. VRI čine dio sveukupnog pravnog i ustavnog sustava u svojim državama, i odgovaraju određenim stranama, uključujući zakonodavna tijela i javnost. VRI je također odgovorna za planiranje i sprovođenje poslova iz svoje nadležnosti, kao i za korišćenje odgovarajućih metodologija i standarda u cilju promoviranja odgovornosti i transparentnosti nad provođenjem javnih aktivnosti, ispunjavanja njezinih zakonskih obveza i odgovornosti na potpun i objektivan način.

Veliki izazov sa kojim se suočavaju sve VRI jeste promoviranje boljeg razumijevanja njihovih različitih uloga i zadaća u društvu kod javnosti i administracije. Sukladno svojim zakonskim nadležnostima i primjenljivim zakonskim okvirom, informacije o VRI bi, stoga, trebale biti uvijek dostupne i relevantne. Njihovi radni procesi, aktivnosti i proizvodi trebaju biti transparentni. Oni bi, također, trebali otvoreno komunicirati sa medijima i drugim zainteresiranim stranama i biti vidljivi u javnosti.

Ovaj dokument je sastavni dio ostalih Međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI), a cilj je da se ova načela koriste zajedno sa tim standardima.

VRI funkcioniraju sukladno različitim zakonskim nadležnostima i modelima. Ova načela možda se neće primjenjivati jednako na sve VRI, ali im je cilj da VRI usmjere ka zajedničkom cilju transparentnosti i odgovornosti.

Koncepti odgovornosti i transparentnosti

Vladavina zakona i demokratija su ključni temelji za neovisnu i odgovornu reviziju javnog sektora i predstavljaju stupove na kojima se temelji Limska deklaracija.

Neovisnost, odgovornost i transparentnost VRI su ključni preduvjeti u demokratiji koja se temelji na vladavini zakona i koja omogućava VRI da bude primjerom za ostale i unaprijedi svoj kredibilitet.

Odgovornost i transparentnost su dva važna elementa dobrog upravljanja. Transparentnost je snažna sila koja, kada se dosljedno primjenjuje, može pomoći u borbi protiv korupcije, unaprjeđenju upravljanja i promoviranju odgovornosti.

Odgovornost i transparentnost nije moguće lako odvojiti: obje obuhvaćaju veliki broj istih mjera, na primjer, javno izvješćivanje.

Koncept odgovornosti odnosi se na pravni okvir i okvir izvješćivanja, organizacijsku strukturu, strategiju, procedure i mjere kojima se osigurava da:

- VRI ispunjava svoje zakonske obveze u pogledu svog revizijskog mandata i zahtijevanim izvješćivanjem u okviru svog proračuna.
- VRI procjenjuje i naknadno prati učinak svog rada, kao i utjecaj revizije koje provodi.
- VRI izvješćuje o pravilnosti poslovanja i efikasnosti korišćenja javnih sredstava, uključujući i vlastite mjere i aktivnosti, i upotrebu resursa VRI.
- Rukovoditelj VRI, članovi (kolegijalnih institucija) i uposleni u VRI mogu biti odgovorni za svoje aktivnosti.

Pojam transparentnosti podrazumijeva blagovremeno, pouzdano, jasno i relevantno javno izvješćivanje VRI o svom statusu, mandatu, strategiji, aktivnostima, financijskom upravljanju, poslovima i učinku rada. Pored toga, to uključuje obvezu javnog izvješćivanja o revizijskim nalazima i zaključcima, kao i uvid javnosti u informacije o VRI.

Načela

Načelo 1:

VRI vrši svoje dužnosti sukladno zakonskom okviru koji osigurava odgovornost i transparentnost.

- VRI treba imati zakone i propise koji pružaju smjernice na temelju kojih se od VRI može zahtijevati odgovornost.
- Takvi zakoni i propisi generalno obuhvaćaju (1) revizijske ovlasti, nadležnosti i odgovornosti, (2) uvjeteza imenovanje i razrješenje rukovoditelja VRI i članova kolegijalnih institucija, (3) zahtjeve VRI u pogledu poslovnog i financijskog upravljanja, (4) blagovremeno objavljivanje izvješća o reviziji, (5) nadzor nad poslovima koje vrši VRI i (6) balans između javnog pristupa informacijama i povjerljivosti revizijskih dokaza i drugih informacija koje posjeduje VRI.

Načelo 2:

Mandat, odgovornosti, misija i strategija VRI dostupni su javnosti.

VRI stavlja na uvid javnosti svoj mandat, misiju, organizaciju, strategiju i odnose sa različitim sudionicima, uključujući zakonodavna tijela i izvršnu vlast.

- Uvjeti imenovanja, ponovnog imenovanja, umirovljenja i razrješenja rukovoditelja VRI i članova kolegijalnih institucija su javni.
- VRI se podstiče stavljati na uvid temeljne informacije o svom mandatu, odgovornostima, misiji, strategiji i aktivnostima na jednom od zvaničnih jezika INTOSAI-ja, pored zvaničnog jezika svoje zemlje.

Načelo 3:

VRI usvaja revizijske standarde, procese i metode koji su objektivni i transparentni.

- VRI usvaja standarde i metodologije koje su sukladne temeljnim načelima revizije INTOSAI-ja, danim u okviru Međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija.
- VRI komunicira o kojim se standardima i metodologiji radi i na koji način se ona istih pridržava.
- VRI komunicira obim revizijskih aktivnosti koje poduzima sukladno svom mandatu i na temelju procjene rizika i procesa planiranja.
- VRI komunicira subjektu revizije kriterije na temelju kojih će formirati svoja mišljenja.
- VRI informira subjekt revizije o svojim revizijskim ciljevima, metodologijom i nalazima.
- Subjektu revizije treba omogućiti dostavljanje komentara na revizijske nalaze, kao i raspravljanje i dostavljanje odgovora na preporuke revizije.
- VRI imaju efektivne mehanizme za naknadno praćenje (follow-up) i izvješćivanje o realizaciji preporuka, kako bi se osiguralo da subjekti revizije na odgovarajući način realizirau zapažanja i preporuke VRI, kao i ona koja daje zakonodavna vlast (ISSAI 10 o neovisnosti, načelo 7).
- Procedure za naknadno praćenje realizacije preporuka omogućava subjektu revizije da dostavi informacije o poduzetim korektivnim mjerama ili zašto korektivne mjere nisu poduzete.
- VRI bi trebala implementirati odgovarajući sustav za osiguranje kvalitete svojih revizijskih aktivnosti i izvješćivanja, kao i da taj sustav podvrgne periodičnoj neovisnoj procjeni.

Načelo 4:

VRI primjenjuje visoke standarde integriteta i etike za uposlene na svim razinama.

- VRI ima etička pravila ili kodekse, politike i prakse koje su usklađene sa ISSAI 30, Etički kodeks, danim u okviru Međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija.
- VRI sprječava interne sukobe interesa i korupciju i osigurava transparentnost i zakonitost svojih poslova.

- VRI aktivno promovira etičko ponašanje u čitavoj organizaciji.
- Etički zahtjevi i obveze revizora, sudija (u sudbenom modelu), državnih djelatnika i drugih lica dostupni su javnosti.

Načelo 5:

VRI osigurava pridržavanje ovih načela odgovornosti i transparentnosti i prigodom angažiranja usluga eksternih strana.

- VRI osigurava da ugovori za angažiranje eksternih strana ne ugrožavaju navedena načela odgovornosti i transparentnosti.
- Angažiranje eksternih strana, bilo da se radi o privatnim ili javnim subjektima, za vršenje stručnih usluga i revizijskih aktivnosti spada u odgovornost VRI i na njih se primjenjuju etička načela (posebno sukob interesa) i politike za osiguravanje integriteta i neovisnosti.

Načelo 6:

VRI upravlja svojim poslovima ekonomično, efikasno, efektivno i sukladno zakonima i propisima, i javno o tome izvješćuje.

- VRI primjenjuje dobre prakse upravljanja, uključujući odgovarajuće interne kontrole nad svojim financijskim upravljanjem i poslovima. To može uključivati internu reviziju i druge mjere propisane INTOSAI GOV 9100.
- Financijska izvješća VRI dostupna su javnosti i podliježu neovisnoj vanjskoj reviziji ili parlamentarnom pregledu.
- VRI procjenjuje i izvješćuje o svojim poslovima i učinku rada u svim oblastima, kao što je financijska revizija, revizija usklađenosti, sudbeni poslovi (VRI osnovane kao sudovi), revizija učinka, ocjena programa i zaključci u svezi sa poslovima javne uprave.
- VRI održava i razvija vještine i stručnosti potrebne za vršenje poslova u cilju ispunjenja svoje misije i odgovornosti.
- VRI upoznaje javnost o svom ukupnom proračunu i izvješćuje o porijeklu svojih financijskih sredstava (parlamentarna apropijacija, opći proračun, ministarstvo financija, agencije, naknade) i kako se ta sredstva koriste.
- VRI procjenjuje i izvješćuje o efikasnosti i efektivnosti korišćenja svojih sredstava.
- VRI može koristiti i revizijske odbore koje čine većina neovisnih članova, za pregled i dostavljanje informacija za njihove procese financijskog upravljanja i izvješćivanja.
- VRI mogu koristiti pokazatelje učinka za procjenu vrijednosti revizijskog rada za parlament, građane i druge sudionike.
- VRI vrše praćenje svoje vidljivosti u javnosti, rezultata i utjecaja kroz eksterno dostavljanje povratnih informacija.

Načelo 7:

VRI javno izvješćuje o rezultatima svojih revizija i zaključcima u pogledu ukupnih aktivnosti javnog sektora.

- VRI stavlja na uvid javnosti svoje zaključke i preporuke koje su rezultat revizija, osim ukoliko se smatraju povjerljivim sukladno posebnim zakonima i propisima.
- VRI izvješćuje o mjerama poduzetim u pogledu realizacije njezinih preporuka.
- VRI koje djeluju kao sudovi izvješćuju o sankcijama i kaznama koje se izriču računovodstvenim djelatnicima ili rukovoditeljima.
- VRI također javno izvješćuje o ukupnim revizijskim rezultatima, npr. o izvršenju ukupnog državnog proračuna, financijskom stanju i poslovima i ukupnim napretkom u oblasti financijskog upravljanja i, ukoliko je to dio njihovog mandata, o profesionalnom kapacitetu.

- VRI održava dobre odnose sa relevantnim parlamentarnim povjerenstvima kako bi promaknuli razumijevanje izvješća o reviziji i zaključaka, i poduzimanje odgovarajućih mjera.

Načelo 8:

VRI blagovremeno i sveobuhvatno objavljuje informacije o svojim aktivnostima i revizijskim rezultatima putem medija, internet stranica i na druge načine.

- VRI otvoreno komunicira sa medijima ili drugim zainteresiranim stranama o svojim poslovima i revizijskim rezultatima, i vidljiva je javnosti.
- VRI podstiče interesiranje javnosti i akademske zajednice za svoje najvažnije zaključke.
- Kratak pregled izvješća o reviziji i odluka suda dostupne su na jednom od zvaničnih jezika INTOSAI-ja, pored zvaničnog jezika zemlje.
- VRI pokreće i provodi revizije i blagovremeno objavljuje relevantna izvješća. Transparentnost i odgovornost je veća ukoliko revizijski posao i dostavljene povezane informacije nisu zastarjele.
- Izvješća VRI su dostupna i razumljiva široj javnosti na različite načine (npr. kratki sažetci, grafikoni, video prezentacije, priopćenja za medije).

Načelo 9:

VRI koristi vanjske i neovisne savjete u cilju unaprjeđenja kvalitete i kredibiliteta svog rada.

- VRI poštuju Međunarodne standarde vrhovnih revizijskih institucija i teži kontinuiranom učenju kroz korišćenje smjernica ili stručnosti eksternih strana.
- VRI može zahtijevati eksternu neovisnu procjenu svog poslovanja i implementacije standarda. U ovu svrhu mogu se koristiti kolegijalni pregledi (peer reviews).
- VRI može koristiti vanjske stručnjake za davanje neovisnih, stručnih savjeta, uključujući tehnička pitanja koja se odnose na revizije.
- VRI javno izvješćuje o rezultatima kolegijalnog pregleda i neovisne vanjske procjene.
- VRI može imati koristi od zajedničkih ili paralelnih revizija.
- Unaprjeđenjem kvalitete svog rada, VRI može doprinijeti unaprjeđenju profesionalnog kapaciteta u finansijskom upravljanju.

ZAKONI I AKTA

- [Zakon o reviziji](#)
- [ISSAI okvir](#)
- [Parlament FBiH](#)